

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L 800
Letna naročnina L 1.500
Letna inozemstvo L 2.500
Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XIII. - Štev. 41 (661)

Gorica - četrtek 12. oktobra 1961 - Trst

Posamezna številka L 30

Sveti oče Janez XXIII. o molitvi rožnega venca

Za letošnji mesec oktober je sv. oče Janez XXIII. objavil apostolsko pismo, v katerem nas na zelo preprost način uči, kako naj molimo rožni venec, da bo to Bogu prijetna in nam koristna molitev. Njegov nauk se glasi:

»Rožni venec je kot krščanska pobožnost med verniki latinskega obreda duhovnikom takoj za mašo in brevirjem, laikom pa takoj za sv. zakramenti. Rožni venec je pobožno združenje z Bogom in dviganje duha k Njemu.

Res je, da pri nekaterih, ki se ne znajo dvigniti k Bogu, ostane rožni venec le ustno česčenje, ki obstoji v monotonem ponavljanju treh molitev: očenaša, zdravljarije in čast bodi v določenem redu 15 desetk. Tudi to je že nekaj. Vendar je samo zunanji odmev zaupne molitve bolj kot živ razgovor z Bogom. Bistvo rožnega venca je v treh sestavinah, ki dajo besedam trdnost in enotnost: mistično gledanje, notranje razmišljanje in dober namen.

Predvsem gledanje in duhovno obudovanje vsake posamezne skrivnosti, to je tistih verskih resnic, ki nam govorijo o Jezusovem odrešilnem poslanstvu. V takem duhovnem gledanju se tesno združimo v misli in čustvih z naukom in življenjem Jezusa, Sina božjega, Sina Marijinega, ki je živel na zemlji, da bi nas odrešil, poučil, posvetil v tihem in skritem življenju molitve in dela; v mukah svojega trpljenja; v zmagi svojega vstajenja kakor tudi v slavi nebes, kjer sedi na desnici Očetovi, od koder vedno podpira in oživlja s Sv. Duhom svojo Cerkev, ki jo je On ustanovil in ki napreduje v stoletjih.

Druga sestavina je razmišljanje, ki se od polnosti Kristusovih skrivnosti razširja v živi luči nad duha molilca. Vsak najde v posameznih skrivnostih primeren in dober nauk zase z ozirom na lastno posvečenje in na pogoje, v katerih živi. Pod neprestanim vodstvom Sv. Duha, ki iz dna duše v milosti »prosi za nas z neizrekljivimi zdihci«, vsakdo primerja svoje življenje z naukom, ki izhaja iz skrivnosti, in najde neizčrpne možnosti za svoje duhovne potrebe in za svoje vsakdanje življenje.

Zadnje je dober namen: to je določanje oseb ali ustanov ali potreb, osebnih ali socialnih, za katere hočemo moliti. Za vernika, ki je v resnici dejaven in pobožen, spada to k izvrševanju ljubezni do bližnjega, ki smo z njimi združeni v skrivnostnem telesu Kristusovem. Na ta način postane rožni venec obča molitev posameznikov in vsega občestva kristjanov, ki se tako od vseh strani zemlje srečujejo v eni molitvi, bodisi da molijo za svoje osebne potrebe, bodisi da se pridružijo neskončnemu zboru vesoljne Cerkve za vse potrebe človeštva. Cerkev, kot jo je hotel Odrdešenik, živi med težavami, naprotovanji in nevihtami socialnih neredov, ki večkrat postajajo grozeči. Toda njen pogled in njene sile so vedno obrnjene na večne namene.

»To je rožni venec,« zaključuje sv. oče, »v svojih sestavinah, skupaj združenih v besedni molitvi in z njo spletenih kot čudovita vezanina, polna toplote in čara.« Poslušajmo nauk sv. očeta in trudimo se, da bomo rožni venec tako molili.

SILNO NEURJE NA POLOTOKU PELJAŠAC

V jutru 7. oktobra je silno neurje zajelo Polotok Peljašac v Dalmaciji. Turistično mesto Trpanj je skoraj popolnoma uničeno. Neurje je predvsem porušilo obalo, okoli 20 hiš in številna skladišča. Dve osebi sta pri tem izgubili življenje. Mesto je ostalo brez vode in luči. Prizadetemu prebivalstvu so prihitele na pomoč enote jugoslovanske vojne mornarice.

Ljudsko štetje in Slovenci

Po vsej državi je v teku razdeljevanje obrazcev za popis prebivalstva, trgovine in industrije. V ta namen je na delu okoli sedemdeset tisoč popisovalcev, ki to opravljajo. Pri štetju leta 1951 jih je bilo šestdeset tisoč. Toda zaradi porasta prebivalstva in gospodarskih obratov so morali letos to število povečati. Kljub temu pa imajo popisovalci zelo nevhvalno in težavno vlogo, ker morajo istočasno razdeljevati obrazce družinam in gospodarskim enotam. V več primerih ne dobijo nikogar doma in se morajo vrniti tudi po dvakrat. Istočasno morajo sproti voditi zapisnik. To delo imajo na splošno vsi popisovalci. Posebno zamušno in mučno delo pa imajo popisovalci v raztresenih krajih, posebno na deželi. Do 15. oktobra mora biti razdeljevanje končano.

Po 18. oktobru pričnejo popisovalci pobirati obrazce. Pri tem morajo kontrolirati, če so podatki resnični in če so obrazci pravilno izpolnjeni. Vse obrazce pa, katerih niso zainteresiranci izpolnili, jih morajo popisovalci. Iz prakse sledi, da je veliko takih, ki ne izpolnijo sami obrazcev. Zato imajo popisovalci zadnje dni polne roke dela, da ne vedo kam.

Posebno v jezikovno mešanih krajih imajo popisovalci mnogo več dela kot v drugih, ker so obrazci samo v italijanščini. Od preprostih ljudi pa ni moč zahtevati, da bi obvladali knjižno italijanščino. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi vsaka slov. družina dobila obrazec tudi v materinem jeziku, da bi lahko sama izpolnila vprašalno polo. S tem bi ljudje ljudsko štetje razumeli, bili hvaležni, da se njihov jezik upošteva, in olajšali delo popisovalcem in

ves potek popisa. Tako pa je že sedaj gotovo, da bodo imeli popisovalci v slovenskih okrajih posebno na deželi ogromno dela, ki ga bodo težko temeljito opravili do 31. oktobra, ko se mora pobiranje obrazcev zaključiti.

Popisovalci na Tržaškem so dobili vsak le par izvodov slovenskih obrazcev, naši ljudje pa so jih stalno spraševali po njih, a jim na žalost niso mogli ustreči. To nerazumevanje oblasti, ki vodijo štetje, je treba obsoditi, ker krati pravice, ki Slovincem pritičejo, ter otežkoča sam popis. — Pravičnost tudi zahteva, da dobi delavec plačilo po delu. Ali se bo tistim popisovalcem, ki bodo zaradi tega imeli mnogo dela z izpolnjevanjem obrazcev kot ostali, priznalo tudi ustrezno plačilo?!

Ljudsko štetje na Tržaškem

Od 5. oktobra dalje se delijo med prebivalstvo obrazci za ljudsko štetje. Na drugem mestu objavljamo izjavo, ki so jo poslale naše politične in kulturne organizacije na pristojna mesta. Ta izjava se nanaša na 11. stolpec, ki zadeva občevalni jezik prebivalstva v družini. Nekaterim se zdi neumestno, zakaj se pri tem omenjajo posledice nasilne raznarodovalne politike fašizma. Toda to je bilo treba omeniti. Skozi 25 let je šla naša mladina skozi fašistično šolo. To so danes dorasli ljudje in pri nekaterih se vidijo očitne posledice. Ena teh je dejstvo, da mnogi slovenski starši pošiljajo otroke v italijansko šolo. Teh posledic fašistične vzgoje tudi sedaj pred štetjem ni bilo mogoče zamolčati.

Sedaj, ko smo Slovenci povedali svoje mnenje o vsiljenem štetju

po občevalnem jeziku v družini, stojimo pred praktično dolžnostjo tega trenutka.

Povedali bomo, da smo Slovenci. V 11. stolpec bomo zapisali, da je naš občevalni jezik v družini slovenski (slovena). Če so v isti družini ali skupnosti osebe različnega jezikovnega porekla, sme vsak posebej zahtevati vpis svoje

lastne narodnosti, to je Slovenec zahteva vpis, da je njegov občevalni jezik slovenski.

Vsak izmed nas bo storil svojo narodno dolžnost. Potem bomo mirno pričakovali izida. Saj so nas različni gospodarji že mnogokrat štel, toda do danes nas še niso mogli izbrisati z obličja zemlje. Upamo, da bomo dočakali čas, v katerem ne bomo nikomur napoti in si bodo veliki narodi štel v čast, da ščitijo in negujejo narodnostne pravice šibkih.

De Gaulle o Alžiriji

Po zadnjih poročilih naj bi se alžirsko vprašanje premaknilo z mrtve točke, na kateri je obtičalo s prekinitvijo francosko-alžirskih pogajanj najprej v Evianu in nato v Luginu. V teku naj bi bili tajni stiki med alžirskimi nacionalističnimi eksponenti in De Gaulle, katerih namen naj bi bil spet obnoviti dvostranska pogajanja ter doseči podporo Alžirske osvobodilne fronte De Gaullovemu načrtu o pripravi ljudskega glasovanja. Generalu De Gaulle se baje mudi in hoče čimprej ustanoviti neko alžirsko varnostno silo, ki bi štela 35 tisoč mož, sestavljena izključno iz muslimanskih oddelkov, ter neko začasno izvršno oblast. Uspeh te zamisli pa je v veliki meri odvisen od zadržanja Alžirske fronte, kajti brez odkritega ali prikrita pristanka slednje bi francoska oblast težko dobila zadostno število vplivnih in uglednih osebnosti, ki bi zasedle odgovorne položaje v novih organizacijah.

Zaradi tega se na eni strani javlja nujna potreba čimprej priti do nekega sporazuma z alžirskimi nacionalisti, na drugi strani pa nadaljevati boj proti francoskim desničarskim skrajnežem, organiziranih v takozvani O.A.S. (tajna vojaška organizacija), ki tudi ovirajo prizadevanja francoske vlade za ureditev alžirskega problema in strežijo po življenju samemu generalu De Gaulle, ki je še vedno edina osebnost v Franciji, ki lahko reši zamotani alžirski voz. Pariška vlada je zato prisiljena voditi boj na dveh frontah. V ta namen je v zadnjih tednih zelo poostрила nadzorstvo nad desničarji iz O.A.S. ter jih več desetini aretirala. Obrnila se je tudi na špansko vladno in toliko nanjo pritiskala, dokler ni dosegla, da je aretirala vse glavne francoske desničarje, ki so se zatekli pred vojaško pravico v Spanijo. Med temi sta tudi voditelja prve alžirske vstaje proti De Gaulleu Lagailard in Ortiz. Toda glavni voditelji so še vedno na svobodi: kot general Salan, Johaux ter polkovniki Gardes in Godard.

Vendar pa je francosko javno mnenje kljub temu naklonjeno prizadevanjem vlade, da reši alžirski spor. Večina Francozov se je že sprijaznila z dejstvom, da čas ne dela v njihov prid, in se je zato že vdala izgubi Alžirije. Želijo le, da bi De Gaulle dosegel čimboljše ugodnosti za Francoze, ki bodo ostali v Severni Afriki. Toda najsibo rešitev taka ali taka, računajo, da bo vsaj pol milijona Francozov odšlo iz Alžirije, kar bo stalno francosko vladno tisoč milijard frankov. Toda bolj kot te milijarde, skrbijo francosko vladno že sedaj njihove neumne ekstremne ideje, ki jih bodo s sabo prinesli.

Veliko hrupa je povzročil beg znanega časnika Algeja iz za-

porov v Rennesu. Francozi so ga zaprli zaradi neke njegove knjige o mučenju alžirskih ujetnikov. Henri Alleg je komunistično usmerjen alžirski časnikar.

Po razbitju ZAR

Egiptovski predsednik Nasser se je po začetni zmedenosti za silo moralno nekoliko odpomogel od velikega političnega poraza, ki ga je on osebno in njegovo gibanje za združitev vseh Arabcev pod njegovim pokroviteljstvom doživelo z odcepitvijo Sirije od Egipta. Udarec je bil res hud za Nasserjevo čast in prestiž, posebno če pomislimo na dogodke zadnjih let, ko je s podpravljenjem Sueškega prekopa mislil, da je postal nesporni vladar Srednjega Vzhoda. Zdelo se je, da je uresničenje njegovega panarabskega kraljestva samo še stvar časa in da se mu sosedni narodi in države ne bodo mogle več dolgo upirati, ampak da bodo prej ali slej padle v njegovo vplivno področje. Vse te sanje in bojazni so se sedaj razblinile. In zanimivo je, da teh njegovih načrtov niso podprli »zahodni imperalisti« ob katere se je vedno zaganjal, ampak prav njegovi hišni ljudje, Arabci sami. Politično vzeto pomeni to še hujši poraz, kot če bi Izraelci zasedli Kairo. Nekaterim morda Nasserjev poraz ne prija, ker so njegovi prijatelji (kot n. pr. maršal Tito in drugi), drugim spet, ker se bojijo, da bo to sprožilo nadaljnje politične homatije na Srednjem Vzhodu, kjer je zadnje čase vladalo kolikor toliko relativno zatišje. Toda dejstvo, ki ga ne more nihče prikriti, je, da je Nasserjeva zvezda padla prav v trenutku, ko se je zdelo, da bo po beograjski konferenci še močnejše zasijala. Toda človek obrača, Bog pa obrne! In tako se je zgodilo, kar se je zgodilo. Dogodki v Siriji so pokazali, da Nasserjev režim ni neranjljiv; še večja nevarnost mu grozi od znotraj in ne od zunaj. Odtod zaskrbljenost Nasserja, ki je v onih kritičnih dneh menjaval taktiko do sirskih upornikov iz dneva v dan. Najprej jim je napovedal neizprosni boj in uničenje, nato, ko je uvidel, da je bitka zanj izgubljena, se je vdajal pred izvršenim dejstvom in izjavil, da pusti, naj gre Sirija svojo pot in da se zaradi tega ne bo upiral sprejemu Sirije v Arabsko ligo. Dejal je tudi, da bo priznal sirsko vladno Kazburija čez štiri mesece, ko bodo izvedene volitve.

Pri vsem tem pa opazovalci menijo, da v zadevi med Kairom in Damaskom kljub tej Nasserjevi uvidevnosti ni še padla zadnja beseda, ker bo Nasser prej ali slej skušal preiti v ofenzivo. — Zanimivo pri vsej zadevi je, da Nasserja ni podprl ne Vzhod ne Zahod.

Odjuga med Vzhodom in Zahodom

V ameriško-sovjetskih odnosih beležijo minuli teden srečanje med Kennedyjem in sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom, ki je sledilo onemu med Gromikom in ameriškim zunanjim ministrom Ruskom. Težko je reči, kdo je dal pobudo za ta srečanja. Dejstvo je, da je do srečanj prišlo, in to je vsekakor pozitivno, da sta si obe strani pojasnili stališča, ki ju razdvajajo. Odjuga pa kljub temu le počasi prodira in ozračje je še vedno tako, da se lahko vsak trenutek odjuga ustavi. Na odgovornih državnikih je sedaj, da to ozračje olajšujejo in s tem utirajo odjuge pot.

Kakor se je zvedelo, je ameriški predsednik Kennedy predložil Gromiku pripravljenost ZDA za pogajanja o spornem berlinskem vprašanju, toda da ne misli popustiti od obrambe bistvenih pravic, kot so prisotnost zavezniških sil v bivši nemški prestolnici ter prost dohod vanjo. Gromiko je od svoje strani zahteval priznanje režima v Vzhodni Nemčiji ter obljubil neke garancije za svobodo prebivalcev zahodnega Berlina.

Zaman je, da se spuščamo v nadaljnje podrobnosti in ugibanja, če je Amerika res pripravljena priznati, vsaj de facto, Vzhodno Nemčijo in s tem razdelitev Nemčije. Ti glasovi so pa precej razburili bonnske diplomate, posebno še ker je sam osebni odposlanec Mac Clay dal razumeti nemškimi državnikom, da če pride do kakih

pogajanj, bo tudi zvezna Nemčija, hočeš-enočeš, morala računati z gotovimi dejstvi. Po našem ni vprašanje, da se Vzhodne Nemčije, vsaj de facto, ne sme priznati, če Sovjeti dajo enakovredno koncesijo. Kajti če Zahod priznava vse komunistične režime nad narodi Vzhodne Evrope, zakaj bi komunistični režim, ki tlači 17 milijonov Nemcev, bil izjema? Seveda pod pogojem, ki smo ga zgoraj navedli. V nasprotnem primeru ni videti logike, zakaj bi se ves Zahod moral gnati in prizadevati, da se Nemci rešijo komunizma, ostali narodi Vzhodne Evrope, ki so žrtve dvojnega napada, od strani nacistov in komunistov, pa naj pod njim mirno trpijo. Treba je voditi dosledno globalno politiko, enako za vse. Ta struja zgleda, da se uveljavlja v krogih ameriške vlade, ki mora postaviti jez komunizmu na vsej črti, od Berlina do Formoze.

Kakšni so trenutno izgledi za mednarodno odjugo? Dokler še obe strani iščeta stike, pomeni, da sta prepričani, da ne kaže drugega kot rešiti medsebojna sporna vprašanja s pogajanjem. Obe strani sta si tudi povedali, kar sta si imeli povedati glede začetka pogajanj. Trenutno je z odnosi Vzhod-Zahod odmor. Kennedy je dejal, da Sovjeti ponujajo jabolko za sadovnjak, kar še ni zadosti. Besedo ima sedaj Hruščev, ki je ves zaposlen s pripravljanjem kongresa KPSZ. Od poteka tega je odvisen njegov odgovor.

KRŠČANSKI NAUK

Kako je urejena katoliška Cerkev

Po navodilu Jezusovem so se apostoli razšli po svetu, oznanjali so evangelij in ustanavljali so krščanske občine. Izmed novih vernikov so povsod izbrali sposobne moše, položili so jim roke na glavo in jih postavljali namesto sebe za cerkvene predstojnike in škofo. Tem so dajali oblast in navodila, kako naj vodijo nove kristjane. V Efezu je Pavel postavil za škofa Timoteja (I Tim 1, 3), na otoku Kreti pa Tita (Tit 1, 5). — Sv. Peter je prišel na svojem misijonskem potovanju celó v Rim, cesarsko prestolnico, in se je tam ustavil kot prvi škof tega znamenitega mesta. Tam je tudi umrl mučeniške smrti okrog leta 67. Nad njegovim grobom stoji danes veličastna bazilika sv. Petra.

Kristusova volja in napoved pa je, da bo Cerkev trajala do konca sveta. Zato morajo tudi službe, ki jih je Gospod zaupal Petru in apostolom, trajati do konca sveta — v njihovih naslednikih. Volja Kristusova je torej, da imamo v Cerkvi vedno *predstojnike*.

Ti predstojniki so *papež* in *škofje* katoliške Cerkve. Oni so nasledniki apostolov in vršijo v Jezusovem imenu učeniško, duhovniško in pastirsko službo. — Včasih se zberejo vsi škofje sveta, da pod vodstvom papeža obravnavajo važne versko-moralne zadeve. Taka zborovanja imenujemo *vesoljni cerkveni zbor* (koncil).

Petrov naslednik pa je papež, vidni poglavar sv. Cerkve na tem svetu. Ker je Peter umrl kot *rimski škof*, je vsakokratni škof v Rimu njegov pravi naslednik v najvišji učeniški, duhovniški in pastirski službi, kot skala, na katero je Kristus postavil sv. Cerkev. Vsi, škofje, duhovniki in verniki, smo pod njegovim vodstvom.

Škof vodi del Cerkve, ki se imenuje škofija. Škofija je razdeljena v župnije, ki jih vodijo od škofa poslani župniki. *Župnik* je duhovni oče svoje farne družine.

Tudi *laiki* imajo dolžnost, da pod vodstvom Cerkve sodelujejo pri nalogah Cerkve za čast božjo in zveličanje svojega bližnjega. (Laični apostolat).

Prekristen opomin za urejeno življenje v Cerkvi je zapisal sv. Pavel: »*Bodite poslušni svojim predstojnikom in bodite jim podložni, kakaj oni čujejo nad vašimi dušami kot taki, ki bodo dajali odgovor; da bodo to delali z veseljem, in ne zdihovali, kar bi ne bilo dobro za vas.*« (Hebr 13, 17).

Druge službe v Cerkvi:

Kardinali, ki jih imenuje papež, pomagajo papežu pri vodstvu Cerkve. Po papeževi smrti kardinali volijo novega papeža. — *Generalni vikar* in člani *stolnega kapitlja* (kanoniki) pomagajo škofu voditi škofijo. — *Kaplan*i pomagajo župnikom.

Več župnij tvori *dekanijo*, ki jo vodi *dekan*.

Fani Pelan je umrla

En teden pred smrtjo so jo peljali v bolnišnico. Slutila je, da se ne bo več vrnila. Dejala je: »Enkrat človek pride na svet, enkrat pa pride čas, ko se od njega poslovijo. In zame je ta čas sedaj prišel. Pa jaz sem na vse pripravljena.«

Zares je bila Fani na smrt dobro pripravljena. Odšla je s tega sveta bogata vsakovrstnih dobrih del. Zato je misel na smrt ni strašila, čeprav je zelo rada živela. Rojena je bila v Trstu 14. julija 1894. Obiskovala je nemško osnovno in meščansko šolo ter dve leti italijanske trgovske akademije. S sedemnajstimi leti je vstopila v državno službo pri gradbenem oddelku (Genio Civile). Po 42 letih službe je leta 1953 stopila v pokoj. Svoje poklicno delo je silno vestno vršila. Opravljala ga je iz nadnaravnih nagibov odgovornosti pred Bogom. Zato so predstojniki imeli veliko zaupanje do nje.

V mladosti je morala prestopiti nekaj bridkih let. Oče, delavec, je umrl, ko je imela deset let. Mati je s trdim delom vzdrževala dve nedorasli hčerki brez kakšne pomoči od drugih in tudi žensko delo ni bilo tedaj tako plačano kot je danes. Obupala bi, če je ne bi držala pokonci močna vera. Še kot dekle je črpala moč v vsakdanjem prejetju sv. obhajila, kar je bilo za tiste čase nekaj izrednega. Med prvo svetovno vojno je bila s hčerkama tri leta v Opatiji. Trpele so tedaj veliko lakoto. V tistih letih je mati zbolela in se ni več prav opomogla do svoje smrti leta 1943.

Petnajstletna je Fani vstopila v Marijino družbo Marije Milostljive, ki jo je vodil č. g. Guštin. Pod njegovim duhovnim vodstvom si je pridobila trdnosti v verskih načelih, ki se jih je držala vse življenje. Vsakdanja maša in vsakdanje sv. obhajilo je bilo zanj nekaj samo po sebi razumljivega. Nikdar ga ni opustila, razen če ji težka ovira tega ni dopuščala.

Pri Marijini družbi ni bila samo papirnata članica, ampak je neutrudljivo zanj delala, zanj živela. Za vse se je zanimala. Pripravljala je govore, zbiralala deklamacije. In to še nekaj dni pred svojo smrtjo. Pomagala je pri igrah. Svoj čas je bila najboljša sufletka. Iskala je vedno novih iger, kakšno je tudi sama priredila ali sestavila, jih s sestro prepisovala, je iskala igralk, se trudila za vaje. Kdor malo ve, koliko napora je treba, da se nauči dobra igrata, ta razume, da je vršila veliko in najbolj nevhvalno delo pri pripravi.

Zvesto se je udeleževala slovenske službe božje. Ko so jo fašisti zatirali, si je prizadevala, da ne bi uspeli, čeprav je ve-

dela, da zaradi tega tvega svojo službo in konfinacijo.

Med zadnjo vojno je bilo na tisoče naših ljudi po raznih taboriščih po Italiji. Zopet je storila, kolikor je mogla, da je zbiralala obleko in hrano in je prenašala pakete v Gonars, Monigo in drugam. Tedaj nihče ni vpraševal: Odkod si ali kaj si? Slovenci si in revež, zato je treba pomagati, čeprav je bilo to neredkokrat združeno z veliko nevarnostjo.

Pojavila se je takozvana osvobodilna fronta, nastopili so partizani. Večina naših ljudi je mislila, da gre res za narodno osvobodjenje. Kdo si ga ni želel? Zapeljati so se dali ne samo preprosti, ampak tudi izobraženi, tudi verni, celo nekateri duhovniki. Ko je Fani Pelan slišala, da so komunisti, je to zanj zadostovalo. Takoj je spoznala njihovo krinko in prevari ni nasedla. Niti za trenutek se ni omadeževala s kakim sodelovanjem s komunistom.

Pred brezbožnim komunizmom se je umaknilo veliko slovenskih duhovnikov. Ko je videla, da so po taboriščih po Italiji, je bila takoj pripravljena, da enega sprejme na hrano in na stanovanje, samo da pride v Trst, kjer je bilo veliko pomanjkanje slovenskih duhovnikov.

Za slovenske kolonije je delala od leta 1947 do letos. Pomagala je pri sprejetju prijavi, je pojasnjevala staršem, ki so otroke vpisovali, je sestavljala sezname. Potem je delala obračune. To ni bilo dela za nekaj dni, ampak se je vleklo v tedne in mesece. Zelo veliko je delala in žrtvovala za slovenske kolonije prva tri leta, od 1. 1947 do 1949, ko Slovenci nismo dobili zanje nobenih javnih podpor. Leta 1948 so oblasti obljubljale neko podporo. Kupili smo na to upanje sto postelj. Ker potem niso dali nič, je dobro leto odplačevala dolg tako, da si je s sestro pritrgovala celo v jedi. Vsega tega ni vršila za plačo, ampak iz nadnaravnih nagibov vsa leta zastonj.

Čeprav že v letih se je vedno zanimala za našo mladino. Hotela je, da ostane narodno zavedna in da obiskuje slovenske šole. Hotela je pa tudi, da ostane verni. Zato ste pri njej našli razumevanje in podporo, ko je šlo za duhovne obnove, za duhovne vaje, za početniške kolonije dijakov in dijakin. Brez njene pomoči bi marsičesa v preteklih letih ne mogli izvesti.

Silno rada je čitala. Kako vesela je bila dobrih slovenskih knjig in časopisov! Ni se mogla zadovoljiti, da jih je sama čitala. V mladosti je raznašala »Bogoljuba« po hišah. Povsod je ob vsaki priliki pri-

Pri urejanju socialnega vprašanja je vedno bila ena glavnih težav delavska plača ali mezda. Liberalistični sistem je smatral delavca kot žival, ki jo vzameš v najem, in za opravljeno delo plačaš ceno, ki velja takrat na trgu. To je, če je delovne sile veliko na trgu, je njena cena nizka; če je primanjkuje, se njena cena zviša, toda vedno ostane težnja dati delavcu čim nižjo plačo, kakor kupec skuša vedno blago čim bolj poceni kupiti. Nasprotno temu načelu liberalističnega gospodarstva stoji druga, ki ga zagovarja marksisti. Kapital ali družbena sredstva so last družbe; ta z njimi obratuje in jih daje v uporabo delavcem. Ti si med seboj razdelijo in obliki plače čisti dobiček, ki ostane, potem ko so odvedli potrebna sredstva družbi v obliki raznih skladov. Med tema dvema skrajnostima stoji katoliška sociologija, ki je izdelala svoj nauk o pravični nagradi delavcu za izvršeno delo. Janez XXIII. je ta nauk takole izrazil:

»Naše srce je silno žalostno, ko gledamo bridki prizor brezštevilnih delavcev mnogih dežel in celih kontinentov, ki prejema-
majo takšno plačo, da morajo oni in njih družine živeti v nečloveških razmerah. To je treba brez dvoma pripisovati tudi dejstvu, da je v tistih deželah in na tistih kontinentih proces industrializacije šele na začetkih ali pa ni še dovolj razvit.«

V nekaterih teh deželah pa nasproti težkemu položaju premnogi jih kriče in sramotno nasprotje preoblica in razuzdanosti razkošje maloštevilnih privilegirancev; v drugih deželah pa silijo sedanje rodove, da trpijo nečloveško pomanjkanje zato, da množijo napredek državnega gospodarstva s tako naglico, da presega vsako mejo pravičnosti in človeškosti; v drugih zopet velik odstotek narodnega dohodka požrejo stroški, da se vzdržuje pretirani narodni prestiž ali za oboroževanje.

Poleg tega v gospodarsko razvitih deželah pogosto najdemo primere, da nekateri prejema-
majo visoke in previsoke nagrade za opravke majhne ali ničeve vrednosti, dočim cele kategorije delavcev, ki trdo in pošteno delajo, dobivajo le nizke plače, nezadostne ali vsaj neodgovarjajoče njihovu prispevku za skupen blagor oziroma za prosep tožadnih podjetij in celotnemu narodnemu gospodarstvu.

Zato smatramo za našo dolžnost, da zno-
va izjavimo: Delavčeva plača ne more biti prepuščena samo zakonom povpraševanja in ponudbe, pa tudi ne sme biti določena samovoljno, temveč jo je treba določiti po načelih pravičnosti in primernosti. To pomeni, da mora biti delavčeva plača tolikšna, da more delavec človeka dostojno živeti in da more dostojno poskrbeti tudi za družino; nadalje se mora mezda določiti z ozirom na dejanski prispevek pri proizvodnji in z ozirom na gospodarsko stanje podjetja; končno je treba vzeti v obzir tudi obči blagor in njene delovne sile, kakor tudi skupni blagor vseh držav.

Jasno je, da zgornja načela veljajo vedno in povsod; vendar se njih uporaba v določenih primerih mora določiti le z ozirom na bogastvo, ki je na razpolago. To pa je različno od dežele do dežele in tudi v isti deželi se spreminja od časa do časa.

Kot vidimo iz zgornjega, katoliška so-

poročala »Katoliški glas«, »knjižice«, »Duhovno življenje«. Še zadnji teden je prodajala »Kat. glas« pri cerkvenih vratih, ker je prodajalka bila zadržana. Tudi sama je prišla za pero in je napisala kaj za časopis.

Dobro je vedela, kako komunisti po svojih zavodih mladino trgajo od vere in jo kvarijo. Delala je na to, da bi vstopali v katoliške zavode, v Marijanišče in k šolskim sestram. Prevzela je odgovornost za več dijakinj, da so šle v zavod šolskih sester. Prosila je pri dobrih ljudeh, da kaj prispevajo za vzdrževanje. Večji del pa je vedno morala nositi sama.

Težko je gledala, da toliko slovenskih deklet v mestu propada. Doma so bile morda dobre. Vmestu so prišle v novo okolje. Družine, pri katerih so bile v službah, so bile tolikokrat brezverne. Ob prostem času jih je vabilo zlasti plesišče. Fani je izrabila vsako priliko, da je dekleta reševala. Pridobivala jih je za pošteno življenje, za slovensko službo božjo, za Marijino družbo. Samo Bog ve, koliko jih je rešila, da so ostale poštene ali jih je pripeljala na pravo pot. Bila je apostol, kakor ga zahteva naš čas. Ko so že nad katero osebo vsi zdvajali, ona ni obupala. Prepričana je bila, da noben človek ni

MATER ET MAGISTRA

Delu pravično plačo

ciologija vztraja na načelu, da se delavske plače ne smejo določati avtomatično, temveč je treba imeti ožir na delavca in družino, na njegovo koristnost pri delu ter tudi splošno stanje podjetja, pri katerem dela, in pa države, v kateri živi. Torej ne brezmišlno visoke plače na škodo javnega blagorja, pa tudi ne samovoljno nizke na škodo delavca. To je pravična in primerna plača.

Patriarh German v Moskvi

Srbski pravoslavni primas, beograjski patriarh German, je odpoval v Moskvo, kamor ga je povabil moskovski patriarh Aleksej. Njegov odhod s postaje v Beogradu je bil zelo slovesen. Prišli so ga pozdraviti zastopniki vlade in pa zastopnik

ruskega veleposlaništva ter ruski generalni konzul. Vedno je sumljivo, kadar komunisti kakega cerkvenega moža častijo. O patriarhu Germanu je pa znano, da je simpatizer sedanjega jugoslovanskega režima in pa da je odšel v Moskvo, da se tam s patriarhom Aleksejem pomeni, kako odgovoriti na povabilo Janeza XXIII. vsem vzhodnim cerkvam, naj se udeležijo prihodnjega vesoljnega cerkvenega koncila. Kakšen bo ta odgovor ni težko uganiti, če vemo, da je patriarh Aleksej že zavzel odločno odklonilno stališče in da dela veliko propagando med vsemi pravoslavnimi cerkvami, naj store isto. Vendar se zdi, da niso vsi srbski pravoslavni škofje soglasni s patriarhom Germanom in Aleksejem glede stališča, ki naj ga srbska cerkev zavzame do povabila sv. očeta.

Sv. oče se je vrnil v Rim

V soboto, 30. sept. je sv. oče Janez XXIII. zadnjič sprejel vernike v Castelgandolfo. Ob 6.30 zvečer se je poslovil od župnika, duhovščine, župana in občinskega sveta v Castelgandolfo ter se nato z avtom vrnil v Vatikan.

Tu je naslednje dni imel razne avdiience. Omenimo le tisto, pri kateri je sprejel generala jezuitskega reda p. Jansensa in asistente ter prokuratorje jezuitskega reda. Pri tej avdienci je bil navzoč tudi p. Anton Prešeren, asistent za slovanske province. Sv. oče se je s p. Prešernom prijateljsko razgovarjal in obujal spomine na Ljubljano, kjer sta se s p. Prešernom prvič srečala.

Isti dan popoldne je papež obiskal vatikansko radijsko postajo v Santa Maria di Galeria, kjer je imel tudi nagovor v latinščini ob priliki 30-letnice vatikanske radijske postaje. Pri tem se je spomnil jezuitov, ki postajo že 30 let vodijo, ter vseh drugih, ki so s svojimi darovi pomagali, da se je zgradil novi mogočni center v Santa Maria di Galeria.

Pohvala katoliškim šolam

V Tanganiki, državi v osrčju Afrike, je vladni predsednik Nuerere pri razpravi v parlamentu zelo pohvalil katoliške šole. Dejal je, da je bil sam učitelj v teh šolah in da zato pozna njih ustroj ter dinamizem in požrtvovalnost njih osebja. Omenil je, da trenutno obiskuje šole misijonarjev dve tretjini otrok iz Tanganike. Končal je s pozivom misijonarjem, naj pogumno in z enako požrtvovalnostjo nadaljujejo s svojim delom za blagor črnih otrok.

Rožni venec v petdesetih jezikih

V soboto 7. oktobra, na praznik rožnovenske Matere božje, je Katoliški radiofonski center poskrbel za svojevrstno in hvalevredno oddajo v ciklu tedenskih oddaj »Sorella radio«. Spored so oddajali iz petih najznačilnejših italijanskih svetišč: iz Pompejev, Sirakuze, Oroepe, Lo-

tako pokvarjen, da bi se ne mogel poboljšati.

»Pravični bo živel iz vere,« je zapisal sv. Pavel (Rimlj 1, 17). To v polni meri velja za pokojno Fani. Iz vere je živela, zato je storila toliko dobrega. Ni si zbiralala zakladov tu na zemlji. Skromno je tu živela, skromno se oblačila, da je drugim mogla pomagati. Z dobrimi deli pa, ki jih je nesla s seboj, si je zaslužila »nemimljiv venec slave«.

Na zunanjo čast ni dala nikdar nič. Pri pogrebu pa so ji stotine ljudi izkazali zadnjo čast. Kar 12 duhovnikov je prišlo, da se poslovijo od nje. Bilo je dosti mladine. Bili so dijaki in dijakinje. Krsto so spremljale skavtinje. Pri pogrebu je bilo videti tudi več hvaležnih revežev. Bile so učiteljice, akademiki, nekateri profesorji. Bile so šolske sestre, družbenice, nekdane njene sošolke in toliko drugih. Ni bilo to samo zunanje spremstvo, molili so zanj rožni venec.

Fani Pelan je odšla. Zapustila pa nam je zgled, zgled globoke vere, velike požrtvovalnosti, apostolske gorečnosti. Trdno zaupamo, da bo pri Vsemogočnem posredoval za nas, kakor je tolikim tu pomagala.

reta in iz bazilike Svete Marije Velike iz Rima. V vseh teh bazilikah so se zbrali številni bolniki in molili po eno skrivnost rožnega venca za srečen izid koncila in za mir med narodi. Petdeset prvih Zdravamarj so molili v petdesetih različnih jezikih, med temi tudi v slovenščini; ljudstvo je odgovarjalo v latinščini.

Belgijsko spokorno romanje

Na rožnovensko nedeljo so po vseh belgijskih cerkvah prebrali skupno pastirsko pismo belgijskih škofov, s katerim napovedujejo veliko narodno spokorno romanje k baziliki Srca Jezusovega v Kockelbergu. Vršilo se bo v nedeljo 15. oktobra. Škofje omenjajo, da je romanje želel in pripravljati že pok. primas, kardinal Van Roey. Namen romanja pa naj bo, da zadostujejo Srcu Jezusovemu in ga prosijo za svet, ki izgublja čut za greh. Nadalje naj molijo za uspeh prihodnjega cerkvenega koncila in pa za sv. očeta, ki bo kmalu dopolnil 80 let.

Burma uči

V Burmi, državi na jugu Azije, so izglasovali zakon, da je budizem državna vera. Pri tem so se zdale razne verske manjšine, da bodo začeli nasproti njim s kako diskriminacijo. Vladni predsednik U Nu sam je pa v parlamentu predložil zakon za zaščito pravic verskih manjšin. Tako se jim ni bati kakega zapostavljanja od strani države. — Se so pametni državniki na svetu.

Verske iz Jugoslavije

Kot poročajo časopisi, je bila v Zagrebu od 19. do 22. sept. letna konferenca jugoslovanskih škofov. Udeležili so se je vsi jugoslovanski škofje. Predsednik konference msgr. Šeper bo v kratkem odpotoval v Rim na zasedanje centralne komisije za vesoljni cerkveni zbor, katere član je. V Rimu se mudijo sedaj še drugi hrvaški škofje ali pa bodo v kratkem tja odpotovali: msgr. Bukatko, novi nadškof administrator v Beogradu, msgr. Alfred Pihler, škof v Banjaluki, msgr. Aleksander Tokić iz Bara, dr. Frane Franič iz Splita in dr. Peter Čule iz Mostarja.

Nadalje poročajo, da sta bila na razgovorih pri verski komisiji v Ljubljani msgr. Vovk ter msgr. dr. Toroš.

Slišati je tudi, da so začele oblasti z novimi sitnostmi do duhovnikov. Predpisali so namreč, da morajo voditi redno knjigovodstvo o vseh svojih dohodkih kakor vsi obrtniki, kajti prišli so jih v kategorijo obrtnikov, kot n. pr. mehanike, pleskarje, kovače, dimnikarje i. pd. Tako morajo n. pr. za vsak dohodek, ki presega 500 din, izstaviti redno pobotnico s kolektom, pa četudi je bil dan denar za mašne intencije. Isto velja, če dobijo kaj za pogrebe, krste, poroke. Zdi se, da hočejo na ta način še bolj priviti davčni vijak na škodo duhovščine, ki že itak težko živi.

Sestanek gospodarskih in turističnih predstavnikov

Pretekli petek so se sestali na Bledu gospodarski in turistični predstavniki vzhodne pokrajine ter Turistične zveze Slovenije. V prisrčnem in prijateljskem vzdušju so obravnavali vrsto vprašanj, ki se tičejo obeh področij, zlasti se kar zadeva večjo sprostitev prometa, turistično izmenjavo, olajšave glede izdajanja vizumov, avtobusni promet, turistično propagando.

Z obiska v Turinu

Ze dolgo sem si želel ogledati Turin. Slišal sem, da je to res smotno urejeno mesto, pač severnjaško mesto — prava alpska prestolnica. Letošnje razstave ob stoletnici zedinjenja so dale tudi meni priliko, da sem si ogledal mesto, ki na vsak način zaradi prirodnosti in naprednosti njegovega prebivalstva zavzema eno prvih mest v današnji Evropi.

Ko se preko močvirnatih nižin približuje Turinu, se ne moreš načuditi, kako je vendar to prebivalstvo znalo preobrniti nekdanjo revščino in pomanjkanje v nov zagon, ki se imenuje industrija, ne da bi zanemarjali kmetijstvo, katero so postavili na nove temelje. Predmestje, skozi katero sem se bližal glavni železniški postaji v osrčju mesta, se mi je zdelo nekam otožno.

Prihajal sem zjutraj. V zraku je bilo še nekaj megle, ki se je počasi trgala, vendar je še nalahno zastirala stvari. Posamezne avenije in ulice so se lepo odražale na tem traku naglo hitečih podob in vabljiva lepota mi je vzbujala lepa čustva ter me v marsičem spominjala na Pariz...

Bulvarji in elegantne palače ob parku »Valentino« so nekaj simbol ustvarjalnosti iz preteklega stoletja pri oblikovanju civilizacije in državotvorne dediščine v tem delu Evrope, kot prva prestolnica cellega »polotoka«. Ze prvi sprehod po turinjskih mestnih četrtih me je prepričal, da je bila rast mesta dolgotrajna in organska, kot najpristnejši izraz mentalitete severnjaka, skoro bi rekel pomeščanjenje prebivalca gor, ki mu prijata razumnost in mera, najsi je sicer poteklo po njegovih okrajih tudi nekaj odporniških idej. Utilitarna razumnost in čustvena vizionarost, sodobna in stara izročila (predvsem tehnične zamisli), se tu uspešno križajo in dajejo okolju z mero tudi okus in harmonijo. Turin je mesto dela, kjer se je sicer oblikovala in se še oblikuje tudi literatura in umetnost in zato tudi življenje. Posrečena lega pod Alpami, nekako križišče proti Sredozemlju na eni ter Srednji Evropi na drugi strani mu je dala tudi življenje »srca male države«, ki je dala glavno pobudo in zagon za zedinjenje vseh italijanskih pokrajin.

Sprehod po raznih razstavah

Malo teže mi je bilo prav zaradi skopo odmerjenega časa izbrati res najzanimivejše na različnih razstavah. Lični vodič, ki sem si ga nabavil že pri kolodvoru, mi je že bežno nakazoval delavnost tega vzornega prebivalstva, ki naj bi bilo vzgled tudi za druga, pa čeprav skoro obmejna mesta. »Razstava tehnik« prikazuje vse, kar premore najboljšega človeški um na polju iznajdljivosti, udobnosti in praktičnega življenja. Nastanjena je na razstavišču Agnelli, kjer se vrsti tudi vsakoletni »avtomobilski salon«, obkrožen od vseh strani s prikupnim parkom z raznovrstnimi, večbarvnimi žarometi, ki predvsem proti večeru še bolj ozaljšajo prikupnost tega kraja in napravijo na obiskovalce vtis miline in pomirjevalne lepote.

Predaleč bi me privledlo opisovanje vsakega paviljona posebej. Poudariti pa moram velik napredek in razvoj v izdelavi najrazličnejših potrebščin iz plastičnih mas, kar je znak postopne amerikanizacije in s tem pocenitve.

Sredi vrveža najrazličnejših paviljonov

Pravo odkritje je zame predstavljala »Palača dela«. Ta paviljon in njegovo 26-metrsko pompozno stebrovje res napravi na obiskovalca vtis impozantnosti in ve-

ličine. Sliči morda kaki palači nove brazilske prestolnice, a vendar zato ne moremo, da ne poudarimo izvirnosti lepote in moderne konstrukcije, s katero je stopil na plan še razmeroma mlad arhitekt Nervi. V tej obširni zgradbi razstavljajo skoro vse svetovne države, vsaka poudarja značilnost svoje notranje ureditve in skuša, včasih tudi nekoliko nepričljivo, poveljevat svoje »uspehe«. »Človek pri delu« naj bi bilo geslo vseh teh razstavljalcev. Katoliška Cerkev je prav sredi tega prostora dala temu tehničnemu vrvežu in prikazanemu lovu za boljše življenje nekaj pristne duhovnosti, ki slikovito (z različnimi citati iz evangelija, sv. pisma in socialnih okrožnic) prikazuje delovanje sv. Cerkve na socialnem področju, in to v časih, ko različna sedanja »napredna gibanja« še obstojala niso.

Ljubek edinstveni »leteči vlak« me je popeljal na drugo stran umetnega jezera, kjer so se vrstili paviljoni »Razstave dežel«. Prostor, kjer je sedaj to razstavišče, je bil še nedavno močvirnat — sedaj pa ne veš, kam bi pogledal: ali na prekrasne cvetlice in smotno urejene aleje ali na ljubke pristave, kjer si lahko ogledaš u-

metnost, modo in napredek posameznih pokrajin.

Poseben vtis je name napravil paviljon male, a trdožive dežele Aoste. Opazil sem, da se tu spoštujejo običaji avtohtonega prebivalstva, dvojezičnost, skratka narodne pravice, in da se zna ljudstvo zanje tudi potegovati.

Tridentinsko-podiška razstava je tudi slikovita, čeprav ni bilo opaziti večjega sodelovanja nemške, oziroma avstrijske narodne manjšine.

Dežela Furlanija-Juljska Benečija, razen nekaj slik (palače, cerkve, gradovi), me je na tej razstavi skoro razočarala. Omenim naj še, da je naš človeški in ne avstrijski izumitelj Resel (kot uradno prikazano) na častnem mestu med velikimi možmi, ki so prispevali, da je Trst postal svetovno ladjedelnisko središče.

In končno bežen pogled na »Zgodovinsko razstavo«, kjer je bilo toliko samo po sebi zanimivih stvari. Njena pozitivna, demokratska usmeritev je kazala, da se misli v bodoče na združeno Evropo. Ali bo vsaj v tej bolj širokogrudni bodoči zvezni državi imela naša narodna manjšina kaj več pravic in pozornosti — to so bile misli, ki so me navdajale, ko sem zapuščal razstavo. Ali moramo čakati leta 2011, ko bo prihodnja velika turinska razstava, da nas vsaj omenijo?

U. Mko

SKUPNA IZJAVA političnih in kulturnih organizacij

Podpisane politične in kulturne organizacije kot predstavnice slovenske narodne manjšine na Tržaškem ozemlju izjavljajo v zvezi s sklepom oblastev, da 15. oktobra t. l. izvedejo popis prebivalstva.

Predvsem ugotavljajo, da je bil ob bližnjem ljudskem štetju uveden na Tržaško ozemlje poseben stolpec, ki zadeva občevelni jezik prebivalcev v družini. To se je zgodilo kljub nasprotnemu stališču, ki so ga zavzeli vsi predstavniki manjšine v trdnem prepričanju, da danes še niso dozoreli pogoji, ki dajejo učinkovito jamstvo, da bi bili izdali popisa odraz dejanskega številčnega stanja pripadnikov slovenske etnične skupnosti.

Oblastva niso smatrala za potrebno, da bi se posvetovala s predstavniki manjšine o načinu izvedbe popisa po narodnosti in tako omogočila, da bi se to važno vprašanje zadovoljivo rešilo na Tržaškem ozemlju.

Predstavniki slovenske manjšine so že izjavili, da ne morejo sprejeti popisa prebivalstva po narodnosti, ker so posledice nasilne raznarodovalne politike fašizma, kratenja naših pravic v povojni dobi in končno posledice neizvajanja mednarodnih obveznosti ter 3. in 6. člena republiške ustave še vedno take, da popis ne more nuditi objektivnih rezultatov glede števila Slovencev na Tržaškem ozemlju.

Podpisane politične in kulturne organizacije ugotavljajo, da so oblasti izbrale najmanj primeren in najbolj neugoden način popisa prebivalstva po narodnosti, kajti prebivalci se bodo morali izjaviti o občevelnem jeziku v družini. Jasno je namreč, da bo tak način popisa nujno izkrivljal izide v narodnostno mešanih krajih, kjer je veliko število mešanih zakonov, optantov in Slovencev, zaposlenih v italijanskih družinah ali živčih v skupnostih. Poleg tega je tak način popisa v krščem nasprotju z načeli UNESCO.

Spriči navedenih dejstev podpisane politične in kulturne organizacije protestirajo in že danes poudarjajo, da ne bodo izdali popisa po narodnosti priznale nobene veljave. Zato vnaprej odločno odkla-

najo vsako sklicevanje na tako pridobljene rezultate, zlasti pa še njihovo morebitno izkoriščanje v škodo tukajšnjih Slovencev.

V Trstu, 5. okt. 1961.

(Stede podpis 11 organizacij)

Izjava je bila poslana: predsedniku republike, ministrskemu predsedniku, ministru za notranje zadeve, ministru za pravosodje, vladnemu generalnemu komisarju v Trstu,

in v vednost: UNESCO v Parizu, predsedniku pokrajinskega sveta v Trstu, italijansko-jugoslovanski mešani komisiji v Rimu, centralnemu uradu za statistiko v Rimu in uradu za statistiko, štetje in študij v Trstu.

FILM

Službeno mesto (Il posto)

Ermanno Olmi ni pokleni filmski režiser. Z režijo se ukvarja le v svojem prostem času. Izdelal je doslej samo dva dolgotrajna filma: »Čas se je ustavil« in »Službeno mesto«. Ze s svojim prvim filmom je pokazal izredne sposobnosti in umetniški navdih. Dokazal je predvsem, da ni treba iskati bogve kakih vsebin, da zadostujejo skromna tehnična sredstva, da ni treba velikih imen zvezdnikov in da se kljub temu lahko izdela film, ki zadovolji vsakega še tako zahtevnega gledalca.

Na zadnjem beneškem festivalu so v informativni sekciji predstavili film »Službeno mesto«. Velik uspeh, ki ga je ta film žel pri občinstvu, je pokazal, da je bilo to najboljšo delo letošnjega festivala. Odnesel je tri nagrade in je resen kandidat za najvišjo nagrado OCIC-a.

Skromna vsebina (če o kaki vsebini sploh lahko govorimo) postane v Olmijevih rokah umetnost in poezija. Pravzaprav je zajel kos vsakdanjega življenja in ga prikazal na platnu. Vse je v filmu tako

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Sovinizem v cerkvi

Zadnja številka Našega tednika-Kronike iz Celovca poroča o novem primeru nemške sovinitve v cerkvi. V Podjuni je stara božja pot sv. Rozalije, ki jo okoliško ljudstvo zelo časti. Tam je vsako leto glavni shod na nedeljo po septembrskih kvatrah. Od pamtveka je bila tam ta dan samo slovenska služba božja, ker so pač tam bivali in bivajo Slovenci. Toda že nekaj let sem so nemški priselenci in nemškutarji napenjali vse sile, da bi tudi pri Sv. Rozaliji imeli svojo postojanko ponemčevanja. Letos jim je to uspelo zaradi popustljivosti celovškega ordinariata, ki je do zahtev nemških nacistov vedno neverjetno popustljiv, da se mora človek kar čuditi. Da prosilec ni šlo za vero, priča razglas, ki so ga razposlali po deželi. Nemško moško katol. gibanje je takole vabilo: »Ob 11. uri bo prvič tudi nemška božja služba z nemško pridigo in nemškim ljudskim petjem.« Touring klub iz Velikoveca je pa bil še bolj jasen: »...17. sept. ob 11. uri dopoldne bo v cerkvi na griču sv. Heme pri Globasnici, ob priliki rozalskega žeganja, prvič odkar božjepotna cerkev obstaja, nemška maša. Velika udeležba naj dokumentira pozitivno manifestacijo obmejnega ozemlja za nemško službo božjo.« Torej Touring klub je postal mežnar in vabi, naj ne bo manifestacija za čast božjo, temveč za nemstvo. Bolj jasni kot tako bi v svojih namenih ne mogli biti. In kljub temu odgovorni ljudje v Celovcu tako početje podpirajo. Ali se ne zavedajo, da s tem ugled Cerkve samo rušijo? Dobri verniki s tem izgubljajo zupanje v pravičnost cerkvenih oblasti, nemški sovinitvi pa bodo Cerkev tako in tako ob prvi priložnosti zapustili, kot so jo že za časa Hitlerja.

Rekordni obisk Postojnske jame

Postojnska jama je letos zabeležila rekordni obisk. Nad 275.000 gostov si je ogledalo čudovite lepote podzemeljskega sveta. Med temi je bilo le 122 tisoč domačinov, vsi ostali pa so bili turisti iz vseh petih celin sveta. V poletnih mesecih je bil povprečni obisk 2500 turistov na dan. Tudi Predjamski grad je v letošnjih prvih devetih mesecih obiskalo preko 20 tisoč gostov. Tako postaja Postojnska jama ena glavnih turističnih privlačnosti Slovenije.

spontano in naravno; ne obravnava nikakega globokega problema in vendar ves čas priteguje našo pozornost. Nekateri so Olmiju očitali, da je v svojem delu v preskromni obliki predstavil veliko industrijsko mesto kot je Milan. A ta očitke je pretrpan: režiserjev namen ni bil predstaviti kake velike trgovce ali industrije; tudi ni imel namena obravnavati bogve kakakega velikega problema; hotel je pokazati samo, kako poteka življenje uslužbencev v veliki tvrdki; skratka: rekli bi lahko, da je film resničnost. Ni si postavil nikakega psihološkega problema (kot imajo navado delati moderni režiserji), in vendar, koliko pozije je v njegovem filmu! Kakšen zgled je z njim dal vsem tistim, ki mislijo, da morajo brskati v dno življenja za ustvarjanje svojih filmov. Tega v Olmijevem filmu ni; v njem je sama preprostost, sama neprisiljenost; po takem filmu človek čuti, da ga je duhovno dvignil. In to nikakor ni majhna zasluga! Film je primeren za odrasle gledalce.

Mira

„Katoliški glas“ v vsako slovensko družino!

Umril je kipar Jaka Savinšek

Zadet od srčne kapi je umrl v Würzburgu v Nemčiji komaj 39 letni slovenski kipar Jaka Savinšek. Začel je obiskovati umetnostno akademijo šele leta 1946, a se je naglo uveljavil kot plodovit umetnik. Izdelal je mojstrske portrete naših velikih mož, ki so postavljeni kot spomeniki: Oton Zupančič na Vinici, Ivan Tavčar na Visokem, Simon Gregorčič v Kobaridu, Miran Jarc, Janez Trdina in Dragotin Kette v Novem mestu in druge. Bil je tudi spreten ilustrator in je med drugimi opremil tudi mladinsko knjigo »Gulliverjeva potovanja«. Bil je mednarodno usmerjen in izredno talentiran. Doma je bil iz Kamnika.

ZA DOBRO VOLJO

Skot je poklical k sebi staro sobarico, ki mu je zvesto služila vse življenje.

»Marta, od danes si prišeta med člane naše družine, zato v bodoče ne boš prejela več mesečne plače.«

Neki slikar je preživel 15-dnevne počitnice pri nekem kmetu na škotski obali in pridno slikal. Ko je ob slovesu vprašal kmeta, koliko mu dolguje, mu je kmet hudomušno odgovoril: »Kaj mi bo denar, v enem tednu bi zginil. Pustite mi raje eno vaših slik, ta bo ostala za vedno.« Slikar se je ob teh besedah čutil zelo počesčenega in se je kmetu zahvalil za toliko razumevanje njegovih slik.

»O ni tako,« mu je odgovoril kmet, »imam sina, ki bi se rad vpisal na akademijo umetnosti. Mislim, da mu bo vaša slika za vedno pregnala take muhe.«

Radio Trst A

Za teden od 15. do 21. oktobra 1961

Nedelja: 9.30 Slovenski narodni motivi. — 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa. — 11.30 Oddaja za najmlajše: »Začarani muzeji«. — 12.15 Vera in naš čas. — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu. — 15.00 Igra kvintet »Zadovoljni Kranjci«. — 21.00 Zbor »Die Singeleiter« iz Lübecka. — 21.30 Debussy: Kvartet za godala v G-molu, opus 10.

Ponedeljek: 18.30 Mladi solisti: Pianistka Klara Lenuzza. — 19.00 Znanost in tehnika: »Zračne ceste v dobi reakcijskih letal«. — 20.30 Wagner: »Leteči Holandeec«, opera v treh dejanjih.

Torek: 18.30 Schumann: Simfonija št. 4 v D-molu, opus 120. — 19.00 Pisani balončki. — 21.00 Alpske legende: (9) »Udarjena Marija v Ljubnem«. — 21.30 Koncert sopranistke Zlate Gasperšič. — 22.00 Oblednica tedna: »Tomaž Alva Edison, ob 30-letnici smrti«.

Sreda: 18.30 Lik iz opernih del: (3) »Don Juan«. — 19.00 Zdravstvena oddaja. — 20.30 »Ovčar Marko«, povest, ki jo je napisal Janez Jalen, za radio priredil Jože Peterlin.

Četrtek: 18.30 Prokofiev: Sonata št. 8 opus 84 za klavir. — 19.00 Širimo obzorja: Sveta si zemlja in blagor mu, komur plodiš: (2) »Od devinske skale do belega gradu«. — 20.30 Znani dirigenti: Bruno Walter, Brahms, Mozart, Mahler.

Petek: 18.30 Schuber: »Rosamunda«, opus 26. — 19.00 Soli in vzgoja: »O novi srednješolski reformi«. — 21.00 Koncert operne glasbe. — 22.00 Novele 19. stoletja: »Gospa Mc Williams in strela«.

Sobota: 15.30 »Tetki iz Ulice Hydar«, komedija v treh dejanjih. — 18.30 Iz del italijanskih sodobnih skladateljev. — 19.00 Žena in dom. — 20.30 Teden v Italiji. — 20.40 Zbor »Ljubljanski zvon«. — 21.00 »Marija Walewska«, dramatizirana zgodba.

Mož

* s čudežnimi rokami

ZGODBA IZ ZADNJE VOJNE

Obisk Gestapa

Kerstena so za nekaj časa pustili v miru. V januarju leta 1941 pa sta se nekega jutra na njegovem stanovanju predstavila dva agenta Gestapa.

»Govoriti hočeva z vami,« sta dejala. Kersten, ki je bil komaj vstal iz postelje, ju je pospremil v svoj urad. Poleg pa je premišljeval, ali ga ni mogoče kakšen njegov prijatelj na Holandskem izdal in povedal, da se poslužuje Himmlerjevega naziva za dobavo pisma s prošnjami za pomilostitev; ali pa so mogoče odkrili, da je Brandt včasih določil imena seznamu domoljubnih? Kakorkoli je že bilo, slabo je kazalo.

V uradu ga je eden od agentov začel spraševati: »Ali imate med vašimi bolniki

tudi kakšnega Judo?»

»Seveda,« je Kersten odgovoril in se hkratu oddahnil, ko je spoznal, za kaj gre.

»Ali torej res ne veste, da je nemškemu zdravniku strogo prepovedano zdraviti Jude?»

»Jaz nisem Nemec,« je odvrnil Kersten. »Moja domovina je Finska.«

Pokazal je nato agentoma svoj potni list in osebne dokumente. Pred temi dokazi je agentoma zmanjkalo poguma, začela sta se opravičevati, nakar sta odšla.

Kersten pa je še dolgo premišljeval o tem obisku. Ali je bilo verjetno, da agenta nista vedela, da on ni Nemec? To nikakor ni bilo mogoče, kajti Gestapo je o njem vedela čisto vse. In kaj je torej pomenil ta obisk? Ali so ga hoteli s tem opomniti?

Ko je pozneje povedal Himmlerju, kaj se mu je pripetilo, je ta takoj zagrabil telefon in vprašal za številko, nato pa z bledim obrazom zakričal v telefon: »Izrecno prepovedujem komurkoli, da bi na katerikoli način nadlegoval doktorja Kerstena. Tak je moj ukaz, kajti gospod dok-

tor je odgovoren samo pred menoj, sicer pa pred nikomer drugim.«

Toda kmalu nato je Brandt opomnil Kerstena, naj se ogiba poveljnika Gestapa, Heydricha. Ta je v lestvici mogotcev prišel takoj za Himmlerjem. Heydrich je namreč dejal nekoč svojim sodelavcem, da sumi na Kerstena, češ da je to sovražen agent in da bo to tudi kmalu dokazal. Nekega dne proti koncu februarja j. 1941 se je Kersten srečal s Heydrichom. Ta ga je pogledal in hladno dejal: »Čast bi mi bila, če bi se lahko pogovoril z vami, gospod doktor.«

»Rad,« je Kersten vljudno odvrnil. »Če hočete, pridem še danes k vam.«

Dogovorila sta se, da se bosta srečala v uradih Gestapa. Pogovarjala sta se pol ure. Heydrich je bil vljuden in hladen ter je dal razumeti Kerstenu, da je Gestapo obveščena o pismih, ki prihajajo s Holandske.

»Ali veste, g. doktor, da bi vam mi bili lahko zelo v veliko pomoč. Ko vas kdo prosi, naj pri Himmlerju govorite za po-

miloščenje kakšne osebe, ki je zaprta, bi bila vaša dolžnost, mislim, da se prepričate, kakšna je ta oseba. Mi bi bili zelo ponosni, če bi to nalogo nam poverili. Poleg tega bi pa vi v svojih sodbah bili lahko popolnoma prosti in bi lahko tudi drugače sodili kot mi.«

Na kratko povedano, Heydrich je imel en sam namen: prisiliti Kerstena, da bi izdal imena oseb, ki jih je rešil.

Kersten se je vljudno zahvalil, vendar pa ni nič določenega odgovoril. Poveljnik Gestapa pa se je s tem zdel kar zadovoljen. Zdravnik je potem poročal o pogovoru Brandtu. Ta pa se je zelo vznemiril: »Za božjo voljo, gospod doktor, bodite previdni!« — »Nikar se ne bojte,« ga je pomiril Kersten.

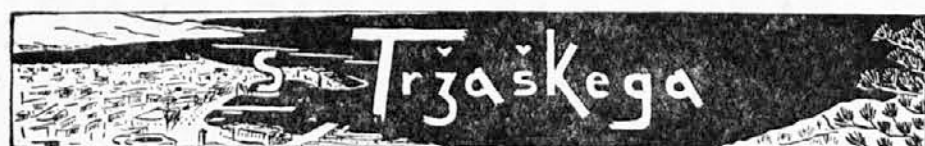
Satanski načrt

1. marca leta 1941 je Kersten proti poldnemu prišel v ulico princa Albrehta št. 8 in šel k Himmlerju. Toda Himmler je bil zadržan na neki konferenci. Kot vedno je zdravnik šel v vojaško menzo in ga tam čakal.

Menza je bila polna in Kersten je slišal opazke, ki so jih delali, ko je šel mimo. Toda niti eden si ni upal vzdigniti glave, ali Kersten se je delal, kot da ne sliši. Sedel je in takoj je prišel podčastnik, ki je stregel, ter mu prinesel močne kave ter najboljših slaščic, ki jih je kuhinja premogla. Poznal je namreč zdravnikovo navado, poleg tega je imel ukaz, da ga vedno mora takoj postreči.

Kersten se je naslajal ob kavi, ko je zaslišal nov šum poleg sebe. Pogledal je in zagledal Rauterja in Heydricha, ki sta takrat vstopila in šla v njegovo smer. Sedla sta k bližnji mizi, toda zdelo se je, da ga nihče izmed njiju ni videl, kajti bila sta izredno zatopljena v pogovor. Kersten se je skušal kar skriti in napravil se je silno majhnega ter si zakril obraz. Zraven pa je poslušal, kaj govorita. Govoril je Rauter: »Kakšno lepo presenečenje se pripravljajo za prelete Holandece. Samo ta teden so kamenjali dva izmed mojih mož. Razbojnik! Toda zdaj bodo končno dobili, kar jim gre.«

(Se nadaljuje)

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU VABI

NA PEVSKI KONCERT PEVSKEGA ZBORA

»JAKOB PETELIN - GALLUS« IZ CELOVCA

KONCERT BO V NEDELJO 29. OKTOBRA 1961 OB 17. URI
V DVORANI AVDITORIJA V ULICI TEATRO ROMANO

PREDPRODAJA VSTOPNIC OD 18. OKT. DALJE V TRGOVINI FORTUNATO

Tržaške šolske vesti

Ker je začetek šolskega leta že za nami, je prav, da pogledamo tudi malo v naše šolske razmere. Kar nas je malo vnevo-ljilo je dejstvo, da šola takoj v začetku ni resno začela ne prijeti. Po tako dol-gih počitnicah bi merodajni krogi že lah-ko uredili vse potrebno za reden pouk. Tako pa smo videli, da so šole v zadnjih dneh belili in popravljali šolske prostore, ko so vendar imeli prej za taka dela na razpolago vse počitnice.

No, in prosvetni minister je napovedal, da bo to šolsko leto najdaljše od vseh po-vojnih let! Lepo in v redu. Pa kaj se zgo-di? Prvi dan šole ne učitelji ne profesorji ne vedo kam, na katero šolo, v kateri raz-red. Po enem tednu pouka smo še vedno tam, kjer smo bili prvega oktobra. Na srednjih šolah imamo pouk še po enem tednu okrnjen, ker še niso uredili name-stitev.

Čujte in strmite! Na Repentabru so od-prli novo šolo. In veste za koga? Za enega učenca, ki hodi v italijansko šolo. In kdo je ta učenec? Sin očeta Slovenca iz Trsta in matere Slovenke domačinke. Tako da-leč smo prišli! Mislimo, da je odveč vsako razmišljanje in obsojanje.

Nova šola. Pri Sv. Ivanu so preteklo soboto položili temeljni kamen za novo šolo. Pristopili so namreč k zidanju no-vega šolskega poslopja za slovensko višjo gimnazijo in trgovsko akademijo, ki sedaj gostujeta kot najemnika. Gimnazija že od leta 1945 v neprimernih zasebnih prostori-h v ulici Lazaretto Vecchio, trgovska akademija pa v občinski stavbi pri Sv. I-vanu. Sedaj pa se je pokrajinska uprava odločila, da postavi za ti dve šoli, za ka-teri je dolžna skrbeti, lastno stavbo, ki bo odgovarjala vsem modernim predpisom in potrebam šole. Stolni prošt Salvadori je blagoslovil temeljni kamen ob navzočnosti predsednika pokrajinske uprave dr. Delise-ja, šolskih predstavnikov in slovenskih šolskih ravateljev.

Seveda tudi to dejstvo ni šlo neopazno mimo. Že prejšnji dan so italijanske šo-vinistične organizacije po mestu trosile letake proti temu »nezaslišanemu dejstvu«, da dobe slovenske šole primerno šolsko poslopje. Ne razumemo te miselnosti. Saj vendar poslopje ostaja last pokrajinske uprave, torej komu krivica? In vendar se ni nihče nad temi poboljšitvami spotaknil. Je tudi to v okviru obrambe svetih tal? V XX. stoletju, ko govorimo o združenji Ev-ro-pi, o Skupnem tržišču, pač o stvarih, ki jih tako radi stavijo pred nas.

Sv. Ivan

Na rožnovensko nedeljo (1. oktobra) se je poslovil od nas preč. g. župnik Salvator Degrassi, ki je pri nas služboval dvajset let. Najprej je bil pri nas za slovenskega

kaplana, nato je bil kratak čas v Sv. Kri-žu, potem se je vrnil kot župnik. Njegov materin jezik je italijanščina,

Začelo se je ljudsko štetje

Tudi v Gorici so pretekli teden začeli z razdeljevanjem vprašalnih pol po hišah. Pri tem delu je zaposlenih 51 oseb. Mno-gim se bodo vprašalne pole zdele zelo komplicirane, saj je treba odgovoriti na vrsto vprašanj. Na polah, ki jih razdelju-jejo v Gorici, pa ni navedeno, kakšen je naš občevalni jezik, kakor na polah tr-žaškega ozemlja. Zajamčena je najstrožja tajnost, zato naj vsak brez strahu poda točne podatke o stanju svojem in družine, če jo ima, kakor bo v noči od 14. do 15. oktobra. Po tem datumu bodo pooblašeni uradniki začeli s pobiranjem pol po hišah, kar bodo zaključili dne 31. oktobra.

Enotna električna tarifa

Po vsej državi bodo postopoma uvedli enotno električno tarifo, ki bo končno do-sežena v juliju 1963. V Gorici so v ve-ljavi najnižje tarife v državi in sicer 23,80 za kWh. Enotna cena pa znaša 32 lir. Tako se bo električna energija pri nas znatno povišala in prizadela hudi udarec vsem potrošnikom. Poleg »ugodnosti« pro-ste cone je bila še dokaj zmerna cena električnega toka edina dobrna našega mesta. S poenotenjem cene bo pa naše mesto stopilo v vrsto najdražjih mest Italije. Če namreč primerjamo cene na-šega mesta od oblačil do jestvin in naj-različnejših potrebščin, moramo ugotoviti, da so znatno višje kakor pa po vseh dru-gih mestih Italije. Zakaj bi torej ne uvedli poenotenje cen tudi na druge življenjske potrebščine?

Ribijevo podjetje je prenehalo s stavko

Po dvajsetih dneh stavke so končno predstavniki vseh treh sindikalnih organi-zacijah, Delavska zbornica, CISL in UIL, podpisali sporazum s predstavniki podjetja »Ribi«. Uslužbenci podjetja so s dvajset-dnevno stavko popolnoma uspeli ter do-segli, kar so zahtevali, namreč šofersko kvalifikacijo, ki jim pripada po pogodbi. V zvezi s to se jim bodo tudi zvišale plače za 4.000 lir mesečno. Takoj po podpisu sporazuma dne 6. oktobra predpoldne so prvi avtobusi odpeljali v Bologno in Milan.

Tečaj za šivilje

V kratkem bo obrtniški center CIF od-pri v ulici Mameli tečaj za šivilje na po-

toda če sodimo po njegovih delih, je mor-da podedoval po svojih prednikih tudi ne-kaj slovenske krvi. Že v mladih letih se je zanimal za slovenski jezik in slovensko literaturo in je slovenščino popolno ob-vladal in zelo rad govoril.

Za slovo nam je povedal nekaj zelo pri-srčnih in pretresljivih besed, nakar se je od njega v našem imenu poslovil sloven-ski gospod kaplan, ki je posebno poudaril, da njegov odhod obžalujejo vsi slovenski verniki.

Spomin na gospoda župnika, ki smo se od njega poslovili, bo ostal v naših srcih neizbrisen.

Naslednjo nedeljo je nastopil svojo služ-bo novi župnik, preč. g. Albonesi, ki mu želimo uspešnega dela v naši župniji.

budo ministrstva za delo in socialnega skrbstva. Udeležijo se ga lahko dekleta in žene od 14. do 40. leta starosti. Tečaj je za vse brezplačen in bo trajal osem mesecev v dveh izmenah zjutraj ali po-poldne, kakor se bo katera odločila. Ven-dar je število tečajnic omejeno na 20 za vsako izmeno. Zainteresirane naj pohitijo z vpisom na Centru v ulici Mameli, ki je odprt vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Umrl je trgovec Ruggero Venuti

S smrtjo Ruggera Venutija je izginila ena najmarkantnejših osebnosti iz življe-nja gorških trgovcev. Ruggero Venuti iz-haja iz stare gorške družine tekstilnih trgovcev. Že kot 15 leten deček je stopil v trgovino svojega očeta, nadaljeval za njim isto delo in pri tem vztrajal polnih 63 let. Leta 1955 se je umaknil v zaslu-ženi pokoj. Pogreb se je vršil v soboto 7. oktobra. Udeležilo se ga je veliko števi-lo meščanov, zlasti še iz trgovskih kro-gov.

Stolna cerkev v Gorici se modernizira

Verniki, ki zahajajo v stolno cerkev v Gorici, so opazili razna dela, ki so jih opravili ali pa jih še opravljajo v stolnici. Predvsem omenimo, da so napeljali na-prave za ogrevanje cerkve na zrak. Bli-žajoča se zima nas zato ne straši, ker upamo, da bomo tudi v cerkvi na gor-kem. Nadalje so nekoliko razširili presbi-terij s tem, da so klopki stolnega kapitja zožili. Sedaj je v presbiteriju več prostora. Tretja novost je novi tlak v zakristiji in pa majhna sobica ob njej. Najbolj pa bo opazno novo zvonjenje. Sedaj je namreč že vse določeno, da bo zvonjenje na elek-trični pogon. Pa ne kakor koli, temveč po najbolj modernem elektronskem siste-mu. Prelili bodo tudi dva manjša zvona, da bosta uglašena na ostale tri večje. Ta-ko bo cel koncert petih zvonov, lepo ubra-nih na kvintet Salve Regina. Pri teh delih ima glavno besedo in skrb naš zvonar specialist č. g. A. Martinčič.

Biserma maša v Slov. Benečiji

Zadnjo nedeljo v septembru je v svoji rojstni župniji v Landarju obhajal svojo biserno sv. mašo g. Janez Gujon. Na sla-ve je prihitelo mnogo ljudi, 24 duhovnikov ter župan in druge oblasti iz Podbenesca.

G. biseromašnik se je rodil pred 84 leti v Bjačah pri Landarju. Dušnopastirsko službo je opravljal v Reziji, pri Sv. Sto-blenku, v Azli, pri Sv. Lovrencu in zdaj je že 25 let v Ovčji vasi pod Sv. Višarjami. Srebrni jubilej svojega župnikovanja v Ovčji vasi je obhajal v preteklem mesecu juliju ob navzočnosti svojega nečaka du-hovnika Paskvala Gujona, župnika v vasi Matajur.

G. biseromašniku tudi naše iskrene če-stitke.

RAJBELJ — Protestna stavka

V nedeljo 8. 10. so vsi delavci v čistil-nici stavkali. Stavka je trajala 24 ur. Stavkali pa so iz protesta zoper ravnanje nekega tukajšnjega inženirja. Ta mož je namreč zelo oduren in nečloveški v svo-jem ravnanju z rudarji. Za vsak nič jih kaznuje; n. pr. če ga rudar ne pozdravi, pa je kazen. Ali če po pomoti stopi v urad, potem ko je potkal in ni dobil odgovora, je kazen tu. Zaradi takšnih in podobnih prekrškov so bili že številni ru-darji kaznovani. To je pa bilo le preveč. Zato so v nedeljo stopili v 24 urno stav-ko. Upajmo, da bo g. inženir razumel, da rudarji nismo tlačani in on ne naš grof. Pa pravijo, da je ta inženir še komunist povrh. Se vidi, da že sedaj spada v »novi razred« socialistične družbe.

Imeli smo tudi obisk skupine študentov iz Ljubljane, ki so na študijskem potova-nju po Italiji. Za nekaj ur so se ustavili tudi v Rajblju in si ogledali tukajšnji rudnik. Napravili so zelo dober vtis pri našem vodstvu zaradi svoje resnosti in pa zanimanja.

Športno udejstvovanje Olympije

Že pred več meseci smo javili, da se je na Goriskem, oziroma točneje v Gorici ustanovilo športno združenje Olympija, da bi se na ta način zajeli in organizirali mladi slovenski športniki. Društvo je na-slo svoje zavetje in tako možnost delova-nja na igriščih Oratorija Dominik Savij, to se pravi pod streho Katoliškega doma.

Tokrat smo sporočali, da bo društvo zaenkrat gojilo predvsem lahko atletiko in odbojko ter namizni tenis. Olympija se je res vveljavila v državno Odbojkarsko zvezo in v Lahkoatletsko federacijo.

Od takrat pa do danes so se člani Olym-pije udeležili različnih tekmovanj. Odboj-karji so bili prvi, ki so prestali »ognjeni krst«. Že meseca aprila so se pomerili s SZ Bor iz Trsta in ga premagali s 3-1. Zaradi bližajočega se konca šolskega po-uka je bilo treba misliti predvsem na šolo, zato je maja in junija delo počivalo.

Prav v tistem času pa je Oratorij pri-pravil na prostoru okrog Doma veliko igrišče za odbojko in majhen lahkoatlet-ski stadion za skok v višino in daljavo ter za met krogle. Odbojkarji in lahkoatleti so tako dobili možnost za treniranje na lastnih tleh. Oratorij je na ta način učin-kovito prispeval k bodočemu uspešnejše-mu delu Olympije, toda si naložil tudi težko finančno breme, saj so vsa ta igri-šča stala težke stotisoče!

Se ta mesec ali pa v začetku novembra bodo nova igrišča Oratorija oziroma Olym-pije tudi uradno odprta: v nedeljo 15. ali pa 22. oktobra se bo na našem igri-šču vršilo provincialno prvenstvo odbojke kategorije Juniorji; nastopili bosta dve moštvi, in sicer Olympija in Alba iz Krmí-na. V začetku novembra bomo organizi-rali notranje društvene tekme v lahki atletiki. Zaradi priprave na bližajoče se odbojkarsko prvenstvo se je društvo ude-ležilo odbojkarskega turnirja v Vidmu, ki je trajal od 29. 9. do 1. 10. Olympija je odigrala 3 tekme in vse tri izgubila. V. Devetta, Anselmi, Pelicon, Pelizzo, Ger-golet, Lavrenčič, Di Battista, Svab K., Kusič, Terpin, Kranner, Cotič, Tence, Ze-zlin, Tomšič.

Lahkoatletični med počitnicami niso spali. Tisti, ki so ostali v Gorici, so se udeležili različnih provincionalnih in regionalnih te-kem, in zlasti aktivni so bili naraščaj-niki (allievi). Kdor je čital športno kro-niko, je lahko čital imena kot Sussi, Ben-sa, Svab D., Tence, Peršolja B. in Peršol-ja O., Di Battista, Čej. Preteklo nedeljo sta bila dva naša naraščajnika poklicana v reprezentanco gorške province za tek-movanje proti Videmčanom in Tržačanom.

Olympija je torej začela delovati. Skrom-no sicer in brez kakih velikih uspehov in rezultatov, ali začetek je storjen. Upanje je, da se bo sedaj, ko je Oratorij dal na razpolago svoja igrišča in prostore v dvo-rani, odzvalo še več mladih sil, ki se bodo pridno vadile, da tako ne bodo zama-n finančne žrtve Oratorija. Upamo tudi, da bo naša javnost pomagala prizadevanju Oratorija in odborom društva s tem, da se bo zanimala za njegovo delo in za udej-stvovanje atletov Olympije ter da bo tudi podprla društvo Olympija s kakim veliko-dušnim denarnim darom.

R A Z N O

Hruščeva žena brani atomske poskuse

Dne 6. oktobra je Hruščeva žena spre-jela v Moskvi »pešce miru«, devet mož in eno žensko, in se z njimi zadržala uro časa. Delegacija miru je prvi sovjetski ženi izrazila globoko zaskrbljenost vsega sveta spričo ponavljajočih se atomskih po-skusov od strani Sovjetov. Zena Nina je odgovorila, da ni samo od njih odvisno prenehanje atomskih poskusov, kajti Rusi nikakor nočejo biti nepripravljeni v slu-čaju napada. Izjavila je še, da dosedanja poskusi ne predstavljajo še nobene nevar-nosti za človeštvo. Njen mož da je že več-krat predlagal razorožitev, a nikakor noče biti edini, ki bi razorožitev tudi izvršil.

Nesreče po svetu

V Hamburgu se je v noči 5. oktobra pri-petila huda železniška nesreča. Par sto metrov od postaje »Hamburger Tor« se je mestni vlak zaletel v tovornega, ki je bil ustavljen na tračnicah. Tovorni vlak je prenašal dva 15 metrov dolga in meter široka železna droga, ki sta se zapčili v prvi voz osebnega vlaka in dobesedno ob-

glavila 26 potnikov. Nad 40 potnikov pa je zadobilo težje poškodbe. Do nesreče je prišlo zaradi nepozornosti železniških u-službencev, ki bi morali osebni vlak ob-vestiti o prisotnosti tovornega na isti progi.

Druga nesreča se je zgodila na pobočju Pirenejev. V prvih jutranjih urah dne 7. oktobra se je angleško letalo »DC-3 Da-kota« zaletelo ob pobočje Pirenejev in se zrušilo. V letalu je bilo 34 potnikov s tre-mi člani posadke, ki so vsi podlegli. Bajé je do nesreče prišlo zaradi silne nevihte, ki je divjala ob južni obali Francije. Raz-bitine letala so v bližini gore Canigou v višini 2200 metrov, 40 km od Perpignana.

Kontrola rojstev pred OZN

Zastopstvi Danske in Švedske sta pred-lagali ZN posebno resolucijo glede umet-ne kontrole rojstev, ki naj bi jo organi-zacija sprejela in priporočila vsem nar-odom. Proti tej nameri je odločno nastopil zastopnik Argentine, ki je obvestil Glav-no tajništvo, da bo glasoval proti predlo-gu. — Daleč smo že prišli, če hočejo, naj celo ta najvišja mednarodna organizacija pomaga širiti »belo kugo«.

Znižane šolske knjige

Znano je, da so šolske knjige v Italiji precej drage. Poleg tega je razširjena raz-vada, da uvajajo v šolah skoro vsako leto nove knjige, tako da knjige prejšnjega leta nimajo nobene vrednosti več. Tako postopanje povzroča ob začetku vsakega šolskega leta hude skrbi staršem. Šolsko ministrstvo skuša od pomoči tem teža-vam s tem, da vsako leto poudarja, naj se ne uvajajo novi teksti brez potrebe. Za se šolniki tega priporočila večkrat ne dr-žijo. Letos pa je ministrski svet enostavno dekretiral, da se morejo za ljudske šole učbenikom znižati cene za deset od sto. — To ni dosti, vendar nekaj je.

Ljubljanska univerza ima 3200 novih akademikov

Čeravno vpis na ljubljansko univerzo ni še zaključen, se je doslej javilo za šol-sko leto 1961-62 3250 novincev. Med njimi je 947 žensk, ki pa prevladujejo le na filo-zofski fakulteti, in sicer jih je kar 219. Med posameznimi strokami filozofske fa-kultete prevladuje germanistika. 46 novin-cev se je prijavilo za študij psihologije, 40 za sociologijo, 36 za slavistiko, pravna fakulteta bo imela 476 novincev, ekonom-ska 356, fakultete za naravoslovje in teh-nologijo 470, fakultete za gradbeništvo in arhitekturo 431, za elektrotehniko 243, za strojništvo 237 novincev. Na medicini se je prijavilo 343 kandidatov in za botaniko 319.

OBVESTILA

ORGESKA SKLADBA. Priznani kompo-nist Rihard Orel je izdal novo kompozicijo »Toccata in Fuga« za orgle. Skladba ima 16 strani ter stane 350 lir. Dobite jo lahko v knjigarnah v Gorici in v Trstu. Skladba je zelo kvalitetna. Prepleta jo izbrana moderna harmonija, posrečeni melodični obrisi ter lepa tematika. Sklad-bo priporočamo dobrim in večjim orga-nistom.

ROMANJE. Apostolstvo molitve obvešča, da se bo dne 29. oktobra vršilo zaključno romanje v Thiene (Vicenza). Vpisovanje pri g. Kleindinstu na Travniku.

KRASNA KNJIGA »FATIMA« se dobi v upravi Kat. glasa, v Marjanišču, pri gg-duhovnikih in v knjigarnah. Cena 450 lir. Priporočamo.

DAROVI

Za Marjanišče na Opčinah: Jos. C. 2.000; N. Z. 2.500 lir namesto cvetja na grob pok. Frančiške Pelan.

Bog povrni!
Za Alojzjevišče: N. N., Gorica 1.000; Milka Velicogna, Follonica 500, Princič, Tr-žič 1.000 lir.

Za Slovensko sirotišče: Milka Velikonja, Follonica 1.500 lir.

Za Katoliški dom: Marica Sardoč 2.000; I. H. 2.000; H. K. 1.000; M. K. 1.000; A. L. 1.000; Doles Fortunat 2.000; družina Stekar 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 5.000; družina Susič 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 2.500; N. N. 1.000; N. N. 10.000; N. N. 3.000; Nabirka Koshur-ta 5.500 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: **msgr. dr. Fr. Močnik**
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Cerkveni pevski zbori na Tržaškem

SV. KRIŽ

Orgle niso več nove in jih je treba več-krat popravljati. Vse kaže, da na njih več rok pogosto igra. In res je to prva cerkev v mojem romanju po mestnih in okoliških vaseh, ki lahko razpolaga s tako številni-mi organi. Vseposod primanjkuje do-brih organistov, Sv. Križ se pa lahko po-naša s štirimi. Kako to? Prejšnji gospod župnik dr. Gracar je imel izredno veselje do glasbe in orgljanja, zato je v svojem dolgoletnem službovanju v župniji izuril kar štiri organiste.

Če ima zbor na razpolago štiri organiste in če je ta zbor tako bogat na dobrih gla-sovih kot je kriški, bi si pričakoval, da slišim izredno lepo petje. Pa ni bilo tako. Pesmi, ki so jih v nedeljo peli, so bile številčno bogate in tehnično zahtevne, a za izvedbo ne morem reči, da je bila od-lična. Zdelo se je, da na koru tekmujejo v jakosti glasov in vse v škodo harmo-nije. Pozna se, da primanjkuje roka, ki bi petje vodila. Zdi se mi naravno vprašanje: Če so štirje organisti, ki se na glasbo dobro spoznajo, kako to, da vsaj eden izmed njih ne skrbi za zbor? Da na to odgovorim, moram seči v preteklost.

Svoj čas je hodil učiti petje v Sv. Križ msgr. Skabar. On je zbor formiral in do-segel izredno lepe uspehe. Za njim je pri-hajal g. Milko Cibic s Proseka, nato je vodila zbor g. Alma Sedmak por. Ivančič. Zdaj je pa zbor v takih vodah, ko si ni še izbral pevovodje. Za prihodnjo sezono je sosednji g. župnik Jože Kuncič prosil g. učitelja Toneta Kostnapfela, odličnega organista, da skrbi za zbor in g. Kostnap-fel je požrtvovalno sprejel. Iz srca mu že-lim, da bi mu bilo delo uspeha polno. Prav gotovo mora računati na velike težave, ki jih bo samo dobra volja lahko premostila: točnost pri vajah, pri maši, skrb za naraščaj, utrditev čuta skupnosti in zlasti u-mirjenje glasov. Tega se novi pevovodja prav dobro zaveda, saj se je za na pot bogato opremil s potrpežljivostjo in dobro voljo.

Kriški arhiv je res čudovito bogat, saj so zanj ljubezljivo skrbeli prav vsi dose-danji gg. župniki. Moja največja želja bi bila, da bi mogel v bližnji bodočnosti obi-skati tak kriški pevski zbor, ki bi to svoje veliko bogastvo znal tudi dosledno izko-ristiti.

Jurij Slama